

Pelaksanaan Pengajaran Guru Cemerlang dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu ketika Pandemik COVID-19: Satu Kajian Kes

The Implementation of Teaching among Excellent Teachers in Malay Language Subject during COVID-19 Pandemic: A Case Study

Mohd Rohiman Subri¹
rohiman547@gmail.com

Universiti Sains Malaysia

Rohizani Yaakub²
rohizani@usm.my

Universiti Sains Malaysia

Azlinda Boheran Nudin³
azlinda@tarc.edu.my

Kolej Universiti Tunku Abdul Rahman

Received: 13 October 2020; Accepted: 27 January 2021; Published: 29 January 2021

To cite this article (APA): Subri, M. R., Yaakub, R., & Boheran Nudin, A. (2021). Pelaksanaan Pengajaran Guru Cemerlang dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu ketika Pandemik COVID-19: Satu Kajian Kes. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 21-32. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.3.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.3.2021>

ABSTRAK

Cabaran pandemik COVID-19 telah mengubah corak pengajaran Guru Cemerlang Bahasa Melayu secara bersemuka kepada pengajaran dalam talian. Pelaksanaan pengajaran dalam talian telah menuntut mereka untuk melengkap diri dengan penguasaan teknologi dalam mencapai matlamat pembelajaran Bahasa Melayu iaitu mewujudkan keterampilan berbahasa murid. Objektif kajian ini adalah untuk meneroka pelaksanaan pengajaran Guru Cemerlang Bahasa Melayu ketika menghadapi pandemik COVID-19. Oleh itu, kaedah kajian kualitatif dengan pendekatan kajian kes telah digunakan. Tiga orang peserta kajian telah dipilih dan ditemu bual secara mendalam bagi mendapatkan data. Hasil kajian mendapati bahawa pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran mereka telah menumpukan terhadap kaedah pengajaran berasaskan projek dan pengajaran berasaskan masalah bagi mendukung pembelajaran abad ke-21. Aktiviti pengajaran mereka lebih menumpukan kepada murid melakukan pembentangan dan kuiz bagi memastikan murid sebagai pembelajar aktif. Dapatan kajian ini dapat memberi panduan kepada guru-guru bahasa Melayu dalam melaksanakan PdP secara dalam talian terhadap murid.

Kata Kunci: *pengajaran, guru cemerlang, bahasa Melayu, pandemik COVID-19, kajian kes*

ABSTRACT

COVID-19 pandemic has changed the way of excellent teachers deliver their teaching from face to face to online teaching and learning. The implementation of online teaching and learning has demanded them to equip themselves with the technology in order to achieve the goal to enhance student's skill in Malay Language Subject. The objective of this study is to explore the implementation of teaching and learning among the Malay Language excellent teacher during the COVID-19 pandemic. Therefore, a qualitative case study approach was applied towards three selected research participants. The results of the study found that the implementation of their teaching and learning has been focused on project-based learning and problem-based learning in order to

achieve the 21st century teaching and learning. Their teaching activities are more focusing on student presentations and quizzes to make sure students becoming an active learner.

Keywords: *teaching, excellent teachers, Malay language, COVID-19 pandemic, case study.*

PENGENALAN

Dunia menyaksikan kehadiran virus yang dinamakan sebagai COVID-19 telah meragut banyak nyawa serta melumpuhkan perkembangan kemajuan banyak negara. Virus ini pada mulanya dikenali sebagai virus corona yang dikenal pasti di Wuhan, China pada Disember 2019 (Sajed & Amgain, 2020). Malaysia juga tidak terlepas dengan kehadiran virus ini dan telah mengancam nyawa serta keharmonian masyarakat. Tahun 2019 juga merupakan sejarah bagi negara ini dalam berhadapan situasi COVID-19 yang telah diisytiharkan sebagai pandemik oleh World Health Organization (WHO). Laporan yang telah dikemaskini oleh Crisis Preparedness and Response Centre (CPRC) Kebangsaan dan WHO pada 30 Disember 2020 telah menunjukkan sebanyak 216 negara telah terlibat dengan jumlah 82,408,215 kes dan 1,798,825 kematian di seluruh dunia termasuk di Malaysia sebanyak 1110485 kes dan merekodkan sebanyak 463 kematian (Kementerian Kesihatan Malaysia, 2020).

Situasi ini telah menyebabkan kegusaran oleh banyak pihak termasuk dalam sektor pendidikan. Ketika pandemik COVID-19, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dengan Kerjasama Majlis Keselamatan Negara (MKN) telah mengambil langkah proaktif dengan menutup semua fasiliti pendidikan bagi memutuskan rantai COVID-19 dalam kalangan murid dan rakyat Malaysia secara amnya dengan memperkenalkan Perintah Kawalan Pergerakan Malaysia (PKP). Perintah ini bermula pada 16 Mac 2020 jam 10.00 malam hingga 15 Julai 2020 untuk pembukaan semula institusi pendidikan di Malaysia (KPM, 2020). Tempoh empat bulan telah merubah landskap baharu bagi sistem pendidikan negara dalam menyampaikan ilmu terhadap murid.

Pembelajaran secara bersemuka tidak lagi berlaku, namun kekuatan teknologi menjadi titik asas dalam melaksanakan pembelajaran terhadap murid. Dalam tempoh tersebut, guru-guru di Malaysia telah melaksanakan pengajaran dan pembelajaran (PdP) secara dalam talian. Windhiyana (2020) telah menjelaskan bahawa pembelajaran secara dalam talian merupakan satu wahana pembelajaran secara maya melalui capaian Internet untuk membentuk satu komunikasi antara guru dan murid tanpa memerlukan pembelajaran secara bersemuka. Kekangan yang berlaku dalam pembelajaran secara dalam talian yang berlangsung sewaktu pandemik COVID-19 tidak mencapai tahap maksimum (Selvi & Waskita, 2020).

Kesediaan dan kemampuan guru melaksanakan PdP dalam talian telah menjadi isu penting dalam memastikan keberkesanan dalam PdP. Malah ada pihak turut mengemukakan alasan ketidakcapaian serta jaringan Internet yang lemah sebagai masalah dalam melaksanakan PdP secara dalam talian terhadap murid. Namun begitu, situasi pandemik COVID-19 yang terus berlaku menyebabkan pembelajaran secara dalam talian perlu diteruskan disebabkan oleh PdP secara bersemuka tidak dapat dilaksanakan. Guru yang kreatif dalam melaksanakan PdP secara dalam talian terhadap murid amat diperlukan bagi memastikan penyampaian ilmu dapat dilaksanakan sewajarnya walaupun berhadapan dengan situasi ini (KPM, 2008). Cabaran ini turut digalas oleh Guru Cemerlang Bahasa Melayu (GCBM) di Malaysia. Pelaksanaan pengajaran ini akan membentuk amalan pengajaran dalam Bahasa Melayu melalui dalam talian. Tambahan lagi, terdapat kelonggaran dalam amalan guru Bahasa Melayu dalam meningkatkan mutu pengajaran (Norismayati, Anida & Mohd. Rashid, 2013).

Terma Guru Cemerlang merupakan satu kaedah kenaikan pangkat kepada Pegawai Perkhidmatan Pendidikan (PPP) yang mempunyai pengetahuan, kemahiran dan kepakaran dalam mata pelajaran pengkhususannya sejak tahun 1994. Tujuan memperkenalkan terma tersebut bagi menaikkan motivasi PPP untuk terus mengajar tanpa beralih kepada pentadbiran. Sebaliknya PPP yang dilantik akan menumpukan kepada pengajaran dan pembelajaran mata pelajaran pengkhususannya (KPM, 2008). PPP yang mengajar Bahasa Melayu turut ditawarkan gelaran Guru Cemerlang hasil pencerapan

oleh Pihak Jemaah Nazir Persekutuan dan Jaminan Kualiti Kementerian Pendidikan Malaysia (JNPJKKPM). Pemilihan mereka berdasarkan indikator kecekapan dan kehebatan PPP dalam melaksanakan PdP Bahasa Melayu. Sifat PPP yang kreatif dan cekap akan menjadi kayu ukur utama dalam mengiktiraf sebagai Guru Cemerlang dan menjadi ikon kepada guru-guru yang lain. Dalam situasi pandemik COVID-19, Guru Cemerlang Bahasa Melayu seharusnya mempunyai kecekapan dan kreativiti yang tinggi dalam melaksanakan PdP secara berkesan terhadap murid.

PdP yang berkesan seharusnya dilaksanakan oleh Guru Cemerlang Bahasa Melayu secara dalam talian melalui Standard Kualiti Pendidikan Malaysia gelombang 2 (SKPMg2). SKPMg2 melalui standard 4 harus dikuasai oleh guru bagi melaksanakan pengajaran yang berpustakaan kepada murid (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2017b). Enam perkara yang digariskan oleh KPM dalam standard empat ini ialah guru sebagai perancangan, guru sebagai pengawal, guru sebagai pembimbing, guru sebagai pengawal, guru sebagai penilai dan murid sebagai pembelajar aktif. Pelaksanaan pengajaran secara dalam talian juga berupaya mengaplikasikan SKPMg2 dalam sesi pertemuan dengan murid bagi melaksanakan aktiviti PdP yang berpusatkan kepada murid. Langkah ini dapat mengelakkan berlakunya PdP berpusatkan kepada guru dan berlangsung secara stereotaip yang mengundang kegagalan matlamat Pendidikan Bahasa Melayu terhadap murid (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2017a).

Pelaksanaan pembelajaran dalam talian bukan satu perkara baharu dalam pendidikan di Malaysia, malah banyak laman e-pembelajaran telah diperkenalkan oleh KPM untuk menggalakkan pembelajaran secara dalam talian. Pembelajaran secara e-pembelajaran dilihat lebih popular dalam kalangan pelajar IPT tetapi tidak di sekolah-sekolah. Namun kehadiran pandemik COVID-19 telah menjadikan pembelajaran secara dalam talian sebagai satu perkara wajib dan kemestian untuk dikendalikan oleh guru-guru di Malaysia bagi memastikan murid dapat menerima ilmu yang disampaikan. Diakhir pengajaran proses penilaian perlu dilakukan oleh guru bagi menentukan keberkesanan pengajaran yang dilaksanakan. Hamzah, Baharum, Wahid dan Zakaria (2018) berpendapat refleksi pengajaran harus dilakukan bagi menentukan kejayaan sesebuah PdP yang dilaksanakan.

Oleh itu, penting kajian ini dilaksanakan untuk dijadikan sebagai garis panduan berkaitan pelaksanaan PdP secara dalam talian yang berkesan serta mematuhi pelaksanaan PdP yang ditetapkan oleh DSKPBM. Penelitian terhadap pelaksanaan pengajaran Guru Cemerlang Bahasa Melayu wajar dilakukan untuk melihat sejauh mana mereka melaksanakan PdP ketika negara menghadapi situasi pandemik COVID-19. Pembelajaran secara stereotaip seperti berpusatkan kepada guru tidak seharusnya dilaksanakan sebaliknya lebih menumpukan kepada ciri pembelajaran abad ke-21. Objektif kajian ini seperti berikut:

- 1) mengenal pasti kaedah yang digunakan oleh GC dalam pelaksanaan PdP bahasa Melayu.
- 2) mengenal pasti pendekatan yang digunakan oleh GC dalam pelaksanaan PdP bahasa Melayu.
- 3) mengenal pasti bahan bantu mengajar yang digunakan oleh GC dalam pelaksanaan PdP bahasa Melayu.
- 4) mengenal pasti aktiviti yang digunakan GC dalam pelaksanaan PdP bahasa Melayu
- 5) mengenal pasti penilaian yang digunakan oleh GC dalam pelaksanaan PdP bahasa Melayu.

METODOLOGI

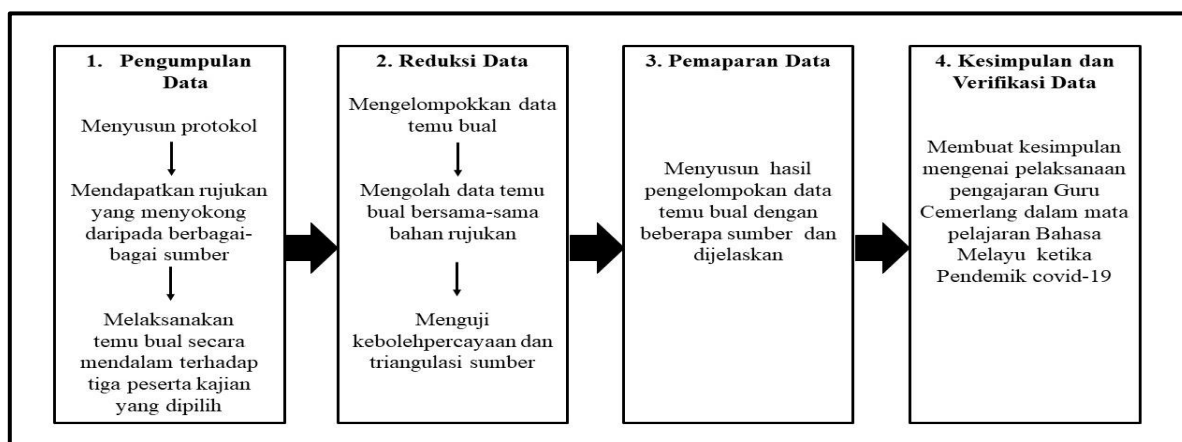
Penelitian kajian ini menggunakan kaedah kualitatif dengan menggunakan pendekatan kajian kes melalui temu bual mendalam. Penetapan kaedah kualitatif dalam kajian ini disebabkan pengkaji ingin meneroka secara mendalam terhadap pengajaran Guru Cemerlang. Data yang konkrit diperlukan dalam membentuk kenyataan serta penjelasan berkaitan fokus kajian, iaitu pelaksanaan pengajaran Guru Cemerlang Bahasa Melayu dalam menghadapi cabaran COVID-19. Penerokaan secara mendalam berkaitan pengajaran GCBM dilakukan terhadap tiga orang peserta kajian yang telah ditemu bual secara dalam talian. Pemilihan peserta kajian terdiri daripada GCBM di Malaysia. Mereka merupakan individu

yang terlibat secara langsung dalam melaksanakan PdP Bahasa Melayu sewaktu negara menghadapi pandemik COVID-19.

Jadual 1 Profil Peserta Kajian

Peserta Kajian	Jantina	Gred	Pendidikan
PK1	Lelaki	DG52	Sarjana
PK2	Perempuan	DG44	Sarjana Muda
PK3	Lelaki	DG54	Sarjana

Pengumpulan data deskriptif melalui kaedah temu bual mendalam digunakan terhadap peserta kajian untuk membolehkan penyelidik membina pengertian dan kefahaman yang mendalam tentang pentafsiran sesuatu aspek (Creswell, 2013). GCBM bertindak sebagai peserta kajian (PK) telah dipilih secara rawak bertujuan untuk memberikan maklumat berkaitan pengajaran GCBM semasa menghadapi cabaran pandemik. GCBM dilantik oleh Kementerian Pendidikan Malaysia melalui pemantauan oleh Jemaah Nazir Persekutuan Kementerian Pendidikan Malaysia. Data yang diperoleh ditranskrip, dikod, dan dianalisis dengan menggunakan perisian analisis kualitatif NVivo 12. Proses menganalisis data dalam kajian ini telah melibatkan empat langkah seperti yang disarankan oleh Yin (1994) iaitu, pengumpulan data, reduksi data, pemaparan data, serta membuat kesimpulan dan verifikasi data. Kaedah pembinaan tema dalam penelitian kajian ini digunakan dengan berteraskan tiga kaedah penting iaitu mengekod dan menganalisis bersama-sama dengan unit persampelan, unit konteks dan unit perekodan (Creswell, 2003). Penetapan analisis tema digunakan untuk menentukan dan membangunkan tema serta perbincangan berkenaan dengan pelaksanaan pengajaran Guru Cemerlang Bahasa Melayu semasa tempoh pandemik COVID-19. Penelitian ini dapat dijelaskan menerusi rajah 1 di bawah.

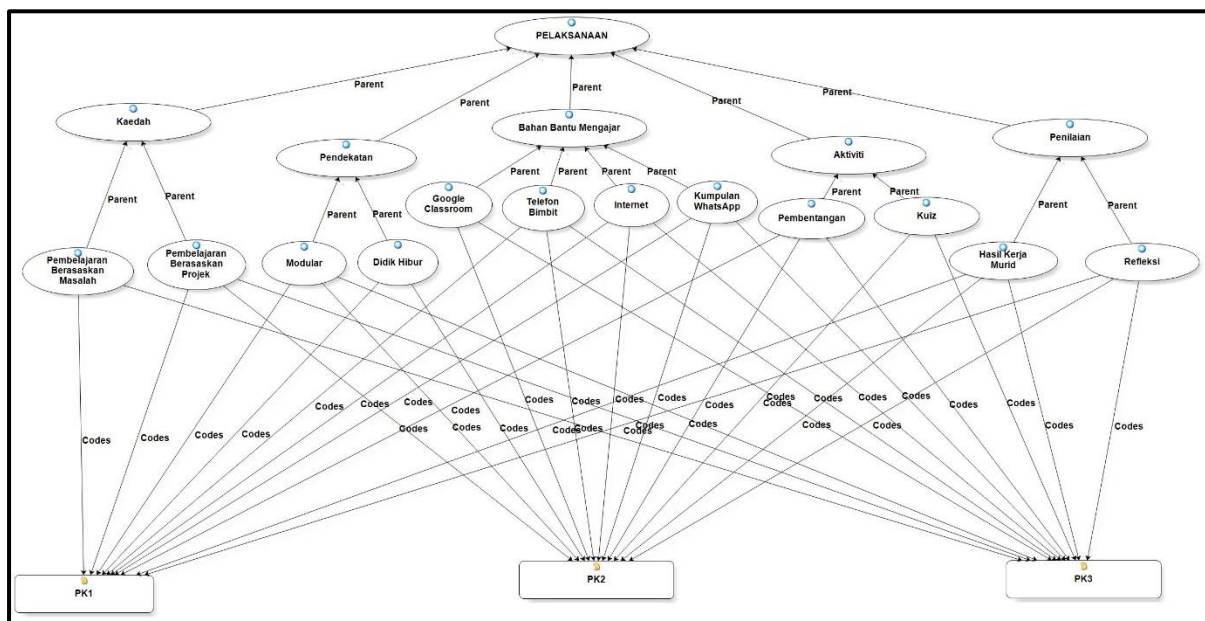

Rajah 1. Langkah-langkah penelitian data

DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Kajian ini mendapati pelaksanaan pengajaran guru cemerlang bahasa Melayu semasa pandemik COVID-19 bagi ketiga-tiga PK ialah mereka telah melaksanakan PdP secara dalam talian kepada semua murid mereka dengan beterasan pembelajaran abad ke-21. Mereka turut menjadikan aplikasi dan teknologi sebagai medium utama dalam pertemuan dengan murid. Hal ini selaras dengan pendapat yang dinyatakan Mahizer Hamzah (2020) bahawa guru sewajar berupaya mengendalikan pengajaran secara e-pembelajaran terhadap murid dengan penawaran kursus serta latihan telah diberikan kepada guru melalui pelantar digital. Corak pelaksanaan pengajaran mereka masih mempertimbangkan terhadap kaedah, pendekatan, bahan bantu mengajar, aktiviti dan penilaian dalam sesi PdP mereka seperti yang

terdapat dalam SKPMg2 Standard 4. Penjelasan terhadap pelaksanaan pengajaran GCBM dapat dijelaskan menerusi rajah 1 di bawah.

Rajah 2. Pelaksanaan pengajaran

Guru cemerlang memilih kaedah pengajaran iaitu melalui pembelajaran berasaskan masalah dan pembelajaran berasaskan projek kepada murid mereka ketika melaksanakan PdP bahasa Melayu. Mereka juga telah memilih pendekatan pengajaran yang selari dengan DSKPMBM iaitu pendekatan modular dan pendekatan didik hibur. Pemilihan alat bantu mengajar juga pelbagai iaitu dengan memilih penggunaan Google Classroom, telefon bimbit, Internet dan kumpulan WhatsApp. Pelaksanaan aktiviti pengajaran mereka menjurus kepada aktiviti pembentangan dan kuiz dengan murid semasa PdP dalam talian dilaksanakan. Mereka juga telah melaksanakan penilaian terhadap pengajaran mereka menilai hasil kerja murid dan refleksi pengajaran untuk meningkatkan mutu PdP dalam talian mereka semasa COVID-19.

Kaedah Pengajaran Bahasa Melayu

Dapatan kajian ini memaparkan PK telah memilih kaedah pembelajaran berasaskan masalah kepada murid dengan mengambil petikan konflik atau masalah yang terdapat dalam cerita komsas bahasa Melayu untuk diberi dan dibincangkan berkaitan permasalahan tersebut. Hal ini dapat dibuktikan menerusi temu bual pengkaji dengan PK 1 iaitu:

"...Problem Based Learning satu kaedah pengajaran yang boleh kita buat untuk pembelajaran secara dalam talian, cikgu...contoh saya nak ajar KOMSAS cikgu, konflik-konflik dalam cerita saya ambil sebagai satu masalah dan murid perlu selesaikan..."(TBPK1/ PBM/104-107).

Malah, tema-tema yang terdapat dalam DSKP juga boleh dibina dengan masalah-masalah yang wujud untuk diselesaikan oleh murid seperti yang dijelaskan oleh PK3 iaitu

"...bila nak asah KBAT saya memastikan kena bagi masalah kepada murid berdasarkan tema dalam DSKP contoh tema masalah pencemaran dan murid perlu selesaikan...walaupun kita tidak bersemuka dengan murid, kita dapat lihat jawapan mereka dalam menyelesaikan masalah... Masalah selalu kita bagi awal kepada murid sebelum sesi pertemuan dalam talian. Menarik cikgu pembelajaran berasaskan masalah..." (TBPK3/ PBM/85-89).

Pemberian masalah akan diberikan lebih awal kepada murid sebelum melaksanakan PdP Bahasa Melayu terhadap murid. Pertemuan dengan murid lebih kepada pengisian jawapan murid terhadap masalah yang diselesaikan. Hal ini bertujuan dan merangsang daya berfikir murid bagi mencapai hasrat yang ditetapkan oleh KPM (KPM, 2013).

Selain itu, PK turut melaksanakan pembelajaran berasaskan projek semasa PKP dilaksanakan terhadap murid. Hal ini selaras dengan pendapat yang dikemukakan oleh Zimmerman (2010) yang menyatakan pembelajaran berasaskan projek akan menumpukan kepada hasil atau produk yang dihasilkan. Mereka percaya pembelajaran berasaskan projek mampu merangsang kebolehan dan kemahiran murid dalam pembelajaran. Projek yang dihasilkan melibatkan aktiviti secara solo yang mampu dihasilkan murid semasa PdP di samping mereka dibenarkan berbincang sesama rakan melalui medium komunikasi yang pelbagai seperti penggunaan ICT dalam persembahan. Pandangan ini selaras dengan PK1 iaitu:

“...cikgu, saya lebih tertarik melaksanakan Project Based Learning dengan murid dalam PKP ini. bila kita guna ICT kita boleh buat projek ICT contoh projek persembahan solo dalam topik yang kita pilih...”. (TBPK1/ PBP/120-124).

Pembikinan teks drama dalam meningkatkan penguasaan aspek seni berbahasa murid juga dapat dilakukan sebagai projek semasa PKP. PK turut mengambil tema yang berkaitan pertanian dalam DSKP sebagai bahan pengajaran semasa PKP seperti pandangan PK2 iaitu

“...tema pertanian dalam DSKP, saya minta murid saya buat projek skrip drama berkaitan dengan pertanian. Saya bimbing mereka melalui dalam talian...”. (TBPK2/ PBP/132-136).

Proses bimbingan dapat dilakukan secara dalam talian sewaktu pertemuan dengan murid. PK3 turut mempunyai pandangan yang sama dalam pembelajaran berasaskan projek seperti yang dilaksanakannya. Malah penyzoalan yang berkesan dalam melaksanakan projek akan membantu perkembangan dari segi kemahiran berfikir aras tinggi murid (Roessingh & Chambers, 2011). Kesemua peserta kajian lebih cenderung melaksanakan PdP secara dalam talian dengan menggunakan kaedah pembelajaran berasaskan masalah dan pembelajaran berasaskan projek bagi memastikan murid mereka belajar di rumah serta gembira bertemu mereka di dalam talian. Pembelajaran berasaskan masalah mampu menemukan satu jawapan yang terbaik di samping dapat mengasah kemahiran berfikir (Kirby & Goodpaster, 2002).

Pendekatan Pengajaran Bahasa Melayu

PK juga turut menggunakan pendekatan yang terdapat dalam DSKPBM iaitu pendekatan modular dan didik hibur dalam melaksanakan sesi PdP secara dalam talian. Pendekatan modular merupakan tindakan dalam memecahkan unit-unit kecil kemahiran atau nilai dalam sesuatu PdP yang dilaksanakan (KPM, 2018). Pendekatan modular perlu dilaksanakan bagi memastikan murid dapat menyerap pelbagai jenis ilmu dalam sesi PdP seperti pendapat PK1 iaitu:

“...peralihan kepada KSSM ini memang kita perlu modularkan sesi pengajaran kita, supaya murid serap banyak ilmu, jadi waktu PKP pendekatan ini juga menjadi kriteria melaksanakan PdP dalam talian saya...” (TBPK1/ PBM/120-124).

Mereka turut berpendapat pendekatan ini dapat dilaksanakan walau tidak bertemu dengan murid secara bersemuka sebaliknya boleh digunakan secara dalam talian dengan bimbingan dan perancangan guru seperti pendapat PK2

...ramai cikgu cakap susah, tetapi saya seronok menggunakan pendekatan modular cikgu...banyak benda kita boleh serapkan kepada murid walau kita tak bersemuka dengan mereka. yang penting kita pemudah cara, murid akan run di rumah, kita rancang betul-betul...”(TBPK2/ PMBM/125-129).

Selain itu, keperluan pendekatan ini juga untuk memastikan murid dapat didedahkan dengan kemahiran dan aspek dalam pembelajaran Bahasa Melayu seperti pendapat PK3

“...kita ada banyak tema, banyak kemahiran dan banyak aspek yang perlu kita dedahkan kepada murid... jadi pendekatan modular sangat penting dikuasai oleh murid...jadi kita nak ajar murid secara dalam talian, jadi kita perlukan perancangan awal untuk memulakan sesi pembelajaran tersebut...” (TBPK3/ PMBM/122-124).

Perancangan yang terbaik akan memastikan pendekatan ini berjaya dilaksanakan dalam PdP secara dalam talian terhadap murid sewaktu PKP dilaksanakan.

Di samping itu, pendekatan didik hibur juga penting dan digunakan oleh PK dalam PdP dalam talian mereka. Mereka percaya pendekatan ini akan memastikan murid berusaha untuk menyertai PdP mereka secara dalam talian. PK turut menjadikan pertemuan dalam talian sebagai medan untuk murid mempersembahkan hasil kerja mereka kepada murid seperti pendapat PK1 iaitu

“Kebanyakan sesi pengajaran saya menggunakan pendekatan didik hibur...murid akan minat dalam PdP saya...saya suka menyanyi dengan murid. walau dalam talian saya minta murid mempersembahkan nyanyian...” (TBPK1/DHBM/133-137).

Penggunaan lirik lagu dapat dijadikan sebagai bahan pengajaran dalam aktiviti murid semasa PKP dilaksanakan dengan menggunakan pendekatan didik hibur seperti pendapat PK2

“...kita buat lirik lagu berdasarkan tema kebersihan, jadi murid boleh persembahkan dalam kelas kita iaitu dalam talian” (TBPK2/DHBM/141-144).

Pertemuan mereka dengan murid secara dalam talian untuk mempersembahkan hasil kerja murid untuk memastikan keseronokan murid dalam sesi PdP. Tindakan yang dilakukan oleh peserta kajian selaras dengan kehendak DSKPBM yang menekankan kepada pendekatan didik hibur untuk memastikan suasana pembelajaran santai dan menghiburkan (KPM,2018).

Penggunaan Bahan Bantu Mengajar

Penggunaan bahan bantu mengajar juga penting untuk memastikan keberkesanan PdP mereka semasa PKP dilaksanakan (Kusom Yamirudeng & Zulkifli Osman, 2019). PK telah mempelbagaikan dari segi penggunaan bahan bantu mengajar walaupun pengajaran mereka berlangsung secara atas talian. Hal ini tidak selaras dengan kajian yang dilaksanakan oleh Ling dan Masnida (2017) yang mendapati penggunaan bahan bantu mengajar guru cemerlang masih berada pada peringkat asas ketika melaksanakan sesi pengajaran. PK telah menggunakan Laman Google Classroom yang juga menjadi pilihan sebagai bahan bantu mengajar mereka semasa PKP seperti pendapat PK2 iaitu

“...sesekali tu memang kena guna Google classroom...kita dedahkan kepada murid, pelbagai benda kita boleh buat dalam tu. murid saya teruja bertemu saya dalam google classroom” (TBPK2/GCBM/148-153).

Malah penggunaan laman ini bukan satu perkara baharu bagi mereka kerana mereka sudah melaksanakan PdP tersebut sebelum PKP dilaksanakan di Malaysia. Murid mereka turut didedahkan kepada laman tersebut seperti pendapat PK3 iaitu

"...Sebelum ni saya ada belajar tentang Google classroom... Alhamdulillah PKP ini membuatkan saya lebih kreatif untuk mengajar murid saya dengan menggunakan google classroom...malah segala maklumat dan aktiviti boleh dilakukan di sana" (TBPK3/GCBM/131-136).

Pemberian maklumat kepada murid berkaitan nota dan bahan pengajaran dapat diserahkan melalui laman tersebut malah aktiviti PdP seperti kuiz dan perbincangan juga turut dilakukan di dalam laman tersebut.

Selain itu, PK turut menggunakan telefon bimbit sebagai bahan pengajaran utama dalam memastikan PdP secara dalam talian dapat dilaksanakan seperti pendapat PK1 iaitu

"...smart Phone saya ni satu bahan yang wajib untuk saya guna dalam PKP...murid tak ada lap top mereka akan guna telefon bimbit juga untuk belajar dengan saya" (TBPK1/TBBM/141-143).

Murid lebih cenderung menggunakan telefon bimbit untuk melaksanakan tugas dan bagi mereka telefon bimbit merupakan kemestian untuk melaksanakan PdP dengan murid dalam tempoh PKP seperti penjelasan PK2 iaitu

"...telefon sebagai satu kemestian cikgu untuk PKP ni cikgu. lebih memudahkan kita dekati murid dengan pembelajaran menerusi telefon kita, sekrang dah smart phon cikgu jadi banyak aplikasi yang boleh kita guna, saya boleh copy link bahan dan hantar kepada murid, saya boleh main voice note untuk ajar murid bercakap..." (TBPK2/TBBM/164-166).

Kecanggihan yang ada pada telefon bimbit sangat membantu mereka melaksana PdP dengan menghantar maklumat melalui telefon bimbit. Perkara ini turut diakui oleh PK3.

Di samping itu, penggunaan Internet sangat penting sebahagi bahan pengajaran semasa PKP dilaksanakan seperti pendapat PK1 iaitu

"Internet ni sebagai bahan utama dalam PdP saya sepanjang PKP cikgu...walaupun capaian agak rendah di kawasan saya, saya guna aplikasi yang lebih ringan seperti WhatsApp untuk sampaikan maklumat kepada murid..." (TBPK1/ITBM/154-157).

Pemilihan aplikasi bergantung kepada capaian Internet seperti penggunaan WhatsApp yang dilihat sebagai mudah dan ringan untuk diakses kepada murid. Perkara ini turut diakui oleh PK2. Selain itu, bahan yang terdapat dalam Internet menjadi faktor penting. Internet bertindak sebagai bahan pengajaran yang penting seperti pendapat PK3 iaitu

"...akses Internet sangat penting...dalam Internet kita dapat banyak bahan untuk murid... jadi tak dak bahan bantu mengajar ini iaitu Internet saya tak dapat mengajar waktu PKP macam ni..." (TBPK3/ITBM/168-171).

Mereka turut bergantung sepenuhnya kepada bahan Internet untuk memastikan PdP dapat dilaksanakan terhadap murid mereka.

Akhir sekali, kumpulan WhatsApp yang dibina juga turut menjadi bahan pengajaran mereka dengan murid semasa PKP. Mereka menjadikan kumpulan WhatsApp sebagai alat untuk memberikan maklumat kepada murid mereka seperti pendapat PK1 iaitu

"...saya bina kumpulan WhatsApp dengan murid untuk salur maklumat awal kepada murid... Malah kadang-kadang saya guna untuk belajar dengan mereka dalam kumpulan tersebut..." (TBPK1/WABM/146-149).

Bagi PK kumpulan WhatsApp sebagai medan komunikasi awal untuk membantu mereka menyalurkan maklumat awal sebelum melaksanakan PdP kepada murid seperti pendapat PK2 iaitu

“...Group WhatsApp saya dengan murid saya ada...jadi sebelum pertemuan saya dengan murid secara dalam talian...saya akan salurkan tugas awal kepada mereka melalui Group WhatsApp dengan mereka...” (TBPK2/ WABM/173-177).

Malah penggunaan kumpulan WhatsApp telah diwujudkan lebih awal dengan murid sebelum melaksanakan PdP KOMSAS seperti pendapat PK3 iaitu

“...saya memang dah wujud kumpulan Whatsapp dengan murid sejak awal tahun lagi... jadi waktu PKP ini sudah menjadi kebiasaan menerima maklumat pembelajaran dari saya” (TBPK3/ WABM/158-162).

Penggunaan bahan bantu mengajar di atas selaras dengan dapatan kajian yang dilakukan oleh Muhammad Sukri Saud, Mohd Anuar Abdul Rahman, dan Ting (2007), yang menyatakan bahawa pelajar lebih selesa berhubung dengan guru dan rakan melalui Facebook, WhatsApp, Wechat dan Emel yang memudahkan mereka bertemu secara cepat dan pantas.

Aktiviti Pengajaran Bahasa Melayu

Pelaksanaan aktiviti semasa PdP dalam talian dilaksanakan juga menjadi penentu dalam memastikan kejayaan dalam PdP semasa PKP. PK telah menfokuskan aktiviti PdP mereka kepada pembentangan melalui Google meet atau hantaran video hasil kerja mereka melalui Telegram seperti pendapat PK1 iaitu

“...walau kita ajar secara dalam talian, aktiviti kita boleh buat untuk murid, contoh pembentangan, kita nak murid persembahkan dalam talian contoh google meet ke? atau hantaran di Telegram?. Pasti tugas bagi awal kepada mereka sama ada individu atau dalam kumpulan...” (TBPK1/ PKBM/83-86).

Persiapan awal perlu dilakukan oleh mereka sebelum kelas dilaksanakan. Sesi perjumpaan dalam talian akan menfokuskan kepada hasil kerja murid. Begitu juga dengan pendapat PK2 iaitu

“...setelah selesai buat skrip drama...saya minta mereka bentang di dalam talian...saya boleh bantu mereka untuk kembangkan skrip mereka dengan memasukkan input lain contoh Industri Kecil dan Sederhana (IKS) kepada murid...” (TBPK2/ PKBM/71-73).

Murid sebagai pembelajar aktif semasa kelas dalam talian dilaksanakan. Murid bertindak sebagai pembentang dan guru bertindak sebagai penilai dan pemudah cara bagi melancarkan perjalanan kelas tersebut. Perkara ini turut diakui oleh PK3 iaitu

“...pembentangan satu aktiviti wajib sepanjang PKP ini, jadi pengajaran yang saya set untuk secara talian, saya nak murid yang run, saya sebagai moderator sahaja...” (TBPK3/ PKBM/63-67).

Selain itu, PK juga turut menjadikan pengajaran berbentuk kuiz dilaksanakan terhadap murid. Malah sesi tersebut akan lebih bermakna apabila murid akan memberi jawapan secara langsung kepada guru dan guru akan memberikan jawapan berkaitan kepada kefahaman mereka tentang sesuatu situasi seperti pendapat PK2, iaitu;

“kuiz pun satu aktiviti yang menarik...contoh saya nak ajar peribahasa, saya akan cerita situasi dan murid akan kenal pasti peribahasa yang sesesuai dan tinggalkan komen sebagai jawapan mereka... jadi mereka dapat dilatih kemahiran mendengar dan menulis” (TBPK2/ KUBM/174-176).

PK turut memberi pendedahan secara langsung terhadap pengajaran peribahasa kepada murid untuk melatih kemahiran mendengar dan menulis merit melalui penyerapan ilmu teknologi. Malah aktiviti berbentuk kuiz ini juga membantu murid untuk meningkatkan daya kemahiran berfikir mereka seperti pendapat PK3 iaitu

“...untuk menarik minat berfikir, saya juga buat kuiz kepada mereka...walaupun kita tidak bersemuka di sini soalan pelbagai aras akan membantu murid berfikir dalam keterampilan bahasa mereka...” (TBPK3/ KUBM/178-180).

Penilaian Pengajaran Bahasa Melayu

Perkara penting yang perlu dilakukan oleh seorang guru dalam melaksanakan PdP ialah dengan melakukan penilaian terhadap murid dan sesi PdP mereka. Penilaian dan pentaksiran terhadap murid sangat penting dan perlu dilakukan secara menyeluruh oleh guru (Mohd Haidzir Yusof & Norasmah, 2019). Semasa PKP pembelajaran dalam talian telah dilaksanakan oleh PK dan mereka menumpukan proses penilaian terhadap hasil kerja murid kerana mereka lebih menfokuskan kepada pembelajaran berasaskan projek dan pembelajaran berasaskan masalah seperti yang dilakukan oleh PK1 iaitu:

“...kadang-kadang orang cakap susah nak buat penilaian waktu PKP ini...saya yakin apabila kita ajar menggunakan kaedah PBL kita boleh hasil kerja murid, malah jawapan murid sewaktu pembentangan juga menjadi kriteria saya menilai murid...” (TBPK1/HKBM/161-164).

Pemberian jawapan oleh murid juga menjadi kriteria penilaian PK terhadap pencapaian murid mereka dalam melibatkan diri ketika sesi PdP. Begitu juga dengan pendapat PK2

“Hasil kerja murid contoh macam skrip drama yang dihasilkan...saya boleh menilai tahap penguasaan tatabahasa, kemahiran menulis dan kemahiran lain yang mampu dikuasai oleh murid...” (TBPK2/HKBM/183-185).

PK juga dapat menilai dari segi penguasaan aspek tatabahasa murid semasa mereka melakukan pembentangan dalam sesi pertemuan dalam talian. Perkara ini selaras dengan pendapat PK3 iaitu

“Hasil kerja murid menjadi kayu ukur pembelajaran murid, contoh saya buat poster berkaitan ibu bapa dalam pengajaran KOMSAS di samping mempraktikkan kemahiran menulis...jadi poster yang dihasilkan merangkumi kata-kata terhadap ibu bapa akan menjadi kayu ukur terhadap penilaian kepada murid...” (TBPK3/HKBM/191-193).

Penilaian terhadap penguasaan kemahiran yang ditekankan dalam DSKP dapat dilaksanakan ketika PdP dalam talian dilaksanakan oleh guru.

Selain itu, proses refleksi sangat penting untuk menganalisis kejayaan dan kekurangan dalam melaksanakan PdP terhadap murid. Proses refleksi ini seharusnya melibatkan penyiasatan dan penerokaan terhadap pengalaman yang dilalui oleh mereka semasa sesi PdP dilaksanakan (Mezirow, 1991). PdP dalam talian semasa PKP juga mendorong PK dalam melaksanakan refleksi sebagai proses penilaian mereka. Proses ini juga penting dalam memastikan keupayaan dan kebolehan murid dapat dibangunkan secara menyeluruh seperti pendapat PK1

“Refleksi wajib untuk menilai keseluruhan murid, di sini dapat saya kenal pasti murid dalam kelas saya yang tidak menguasai serta hadir dalam kelas...saya faham tak semua murid hadir dalam sesi pembelajaran dalam talian” (TBPK1/RPBM/187-189).

Proses refleksi ini akan membantu guru untuk mengenal pasti murid yang tidak melaksanakan aktiviti dan hadir semasa PdP dilaksanakan. Malah mereka juga akan memerhati dari segi pergerakan murid seperti pendapat PK2 iaitu

“...selepas sesi pembelajaran kita wajar membuat refleksi, sewaktu PKP gerak-geri murid menjadi perhatian kita walau di alam maya...contoh penyertaan mereka dalam perbincangan berkaitan masalah yang diutarakan” (TBPk2/RPBM/203-205).

Kejayaan dan kegagalan PdP juga dapat ditentukan melalui proses refleksi setelah menilai keseluruhan PdP yang dilaksanakan iaitu seperti pendapat PK3

“Refleksi merupakan aktiviti yang menarik bagi saya untuk melihat kejayaan dan kegagalan PdP KOMSAS saya, saya boleh dengar pendapat murid saya dengan telus dari mereka untuk membina hubungan dengan mereka” (TBPk3/RPBM/211-213).

Pelaksanaan refleksi perlu dilakukan dengan teliti bagi memastikan objektif pengajaran tercapai seperti yang dihasratkan oleh KPM. Pendapat murid juga dapat diambil sebagai refleksi pengajaran bagi tujuan untuk membina hubungan dengan murid. Hal ini selari dengan dapatan kajian yang dikemukakan oleh Hamzah, Baharum, Wahid dan Zakaria (2018) iaitu murid mempunyai pandangan yang positif terhadap guru semasa sesi PdP dilaksanakan.

KESIMPULAN

Kesimpulannya, ketika negara menghadapi cabaran pandemik COVID-19, terdapat guru yang bertindak melaksanakan PdP yang terbaik untuk murid bagi memastikan penyampaian ilmu dapat dilakukan. Cabaran yang paling getir apabila sesi PdP secara bersemuka tidak dapat dilaksanakan namun PdP abad ke-21 tetap dilaksanakan melalui kaedah pembelajaran berasaskan masalah dan pembelajaran berasaskan projek. Kesemua peserta kajian juga telah melaksanakan PdP dengan menggunakan pendekatan yang dicadangkan dalam DSKP iaitu modular dan didik hibur yang bertujuan untuk memantapkan penguasaan ilmu di samping menarik perhatian murid melibatkan diri dalam sesi PdP dalam talian. Penggunaan bahan bantu mengajar juga tidak diabaikan oleh guru dan lebih menfokuskan kepada penggunaan teknologi maklumat. Pelaksanaan aktiviti terhadap murid lebih menumpukan kepada pembentangan murid terhadap hasil kerja murid yang telah dilaksanakan sebelum PdP. Malah aktiviti dari segi kuiz juga dilakukan untuk meningkat dari segi kemahiran berfikir murid. Penting buat guru untuk melakukan penilaian untuk memastikan kita dapat mengenal pasti keupayaan dan kebolehan setiap murid semasa melaksanakan PdP secara dalam talian. Penilaian penting yang dilakukan oleh PK terhadap murid mereka melalui hasil kerja dan refleksi terhadap keseluruhan sesi PdP. Kajian ini diharapkan dapat memperluas pelaksanaan PdP Bahasa Melayu secara dalam talian di samping dapat mengembangkan kerangka ilmu berkaitan dengan PdP.

RUJUKAN

- Creswell, J.W. (2013). *Research design qualitative and quantitative approaches* (2nd ed.) Thousand Oak, CA: Sage Publication.
- Hamzah, N., Baharum, H., Wahid, A., & Zakaria, N. A. (2018). Kajian Refleksi Pelajar Terhadap Pengajaran Dan Pembelajaran Empati Dalam Kesusasteraan Melayu. *International Journal of Humanities, Philosophy and Language*, 1(4), 73-84.
- Kementerian Kesihatan Malaysia. (2020). Laporan statistik penyakit korona virus 19: CPRC Kebangsaan dan WHO. Diakses pada 4 Oktober 2020 di laman: <http://COVID-19.moh.gov.my>.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2018). *Dokumen standard kurikulum pendidikan bahasa Melayu tingkatan 4*. Putrajaya
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2017a). *Pelan hala tuju pendidikan bahasa Melayu 2016-2025*. Putrajaya.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2017b). *Standard kualiti pendidikan Malaysia gelombang 2*. Putrajaya.

Pelaksanaan Pengajaran Guru Cemerlang dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu ketika Pandemik COVID-19: Satu Kajian Kes

- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2013). *Pelan pembangunan pendidikan Malaysia 2013- 2025*. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Kementerian Pelajaran Malaysia. (2008). *Terma rujukan konsep guru cemerlang*. Putrajaya.
- Kirby, G.R. & Goodpaster, J.R. (2002). *Thinking*. Boston: Prentice Hall.
- Ling Tian Wong & Mas Nida Md Khambari. (2017). Kaedah pemilihan media pengajaran komponen sastera (KOMSAS) oleh Guru Cemerlang bahasa Melayu. *Jurnal Antrabangsa Latihan dan Pendidikan*. 3(2), 1-11.
- Mahizer Hamzah. (2020). Sedia hadapi kelas maya sesuai normal baharu. Diakses pada 19 April 2020 di laman: <https://www.bharian.com.my/berita/nasional>.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative Dimensions of Adult Learning*. San Francisco: JosseBass.
- Mohd Haidzir Yusof@Jusoh & Norasmah Othman. (2019). Isu dan permasalahan pentaksiran alternatif dalam sistem penilaian di Malaysia. *Kertas Kerja Dibentangkan di Persidangan Antarabangsa Sains Sosial dan Kemanusiaan. Kolej Universiti Islam Antarabangsa, Selangor*.
- Muhammad Sukri Saud, Mohd Anuar Abdul Rahman, & Ting, K. S. (2007). *Kajian mengenai penggunaan e-pembelajaran (e-learning) di kalangan pelajar jurusan pendidikan teknikal dan Vokasional di institusi pengajian tinggi (IPTA) Negeri Johor*. Paper presented at International Malaysian Educational Technology Convention Univesiti Teknologi Malaysia, Sekudai.
- Norismayati Aida Idris, Anida Sarudin, Mohd. Rashid Md. Idris (2013). Amalan guru dan penguasaan aspek ilmu linguistik dalam kalangan guru bahasa Melayu di Perak. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 4, 116 - 142. Retrieved from <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/PENDETA/article/view/1137>.
- Roessingh, H. & Chambers, W. (2011). Project-based learning and pedagogy in teacher preparation: Staking Out the Theoretical Mid-Ground. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 23(1), 60-71
- Sajed, A. N., & Amgain, K. (2020). Corona virus disease (COVID-19) outbreak and the strategy for prevention. *Euroasian Journal of Medical Sciences*, 2(1), 1-4.
- Selvi Loviana., & Waskita Niti Baskara. (2020) Dampak pandemik COVID-19 pada kesiapan pembelajaran Tadris Matematika iain metro lampung. *Jurnal Pendidikan Matematika*, 2(1), 61- 69.
- Windhiyana, E. (2020). Dampak COVID-19 terhadap kegiatan pembelajaran online di perguruan tinggi Kristen di Indonesia. *Persepektif Ilmu Pendidikan*, 34 (1), 1-8.
- Yamirudeng, K., & Osman, Z. (2019). Penilaian formatif bahan pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu sebagai Bahasa Asing di Thailand. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 10, 91-105 <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol10.7.2019>.
- Yin, R. (1994). *Case study research: design and methods* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage Publishing.
- Zimmerman, D. C. (2010). Project Based Learning for Life Skill Building in 12th Grade Social Studies Classrooms: A Case Study. *Tesis Sarjana Tidak Diterbitkan*. Dominican University of California, San Rafael, CA.